

Е. І. Деревська, проф., д-р геол. наук (Національний університет “Кієво-Могилянська академія”), zimkakatya@gmail.com, ORCID-0000-0002-7839-9942,
О. М. Пилипчук, пров. інженер-геолог (Український державний геологорозвідувальний інститут), nikaasl@gmail.com, ORCID-0000-0002-7108-7567

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ “ТРАХТЕМИРІВ”

Регіональний ландшафтний парк “Трахтемирів” – це унікальна територія на межі Київської та Черкаської областей, що розміщується на півострові Трахтемирів.

У статті розглянуто поточний стан території, висвітлено історію створення ландшафтної парку та його занепаду, а також варіанти відновлення площі природоохоронних зон та їхнього перспективного розвитку. Проаналізовано екологічний стан півострова, його історико-археологічну та природну цінність.

Територія РЛП “Трахтемирів” багата і на геологічні пам’ятки. Декілька з них наведено в цій статті. Усі геологічні пам’ятки мають велике наукове значення.

Ключові слова: Трахтемирів, пам’ятка природи, регіональний ландшафтний парк, геопарк, екосистема.

Вступ

Природний заповідний фонд країни (ПЗФ) становлять ділянки суші й водного простору, природні комплекси та об’єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність. ПЗФ створюють для збереження природної різноманітності ландшафтів, тваринного й рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення моніторингу довкілля.

Структура природно-заповідного фонду України охоплює 11 категорій територій та об’єктів загальнодержавного й місцевого значення. З них за кількістю найбільшу частку становлять пам’ятки природи, заказники та заповідні урочища – разом приблизно 90 % від кількості всіх наявних об’єктів. За площею понад 85,5 % ПЗФ припадає на заказники, національні природні й регіональні ландшафтні парки.

До складу територій та об’єктів ПЗФ України, що мають природоохоронний статус, станом на 01.01.2016 входило 4 біосферні заповідники, 19 природних заповідників, 49 національних природних парків, 310 заказників, 3422 пам’ятки природи, 81 регіональний ландшафтний парк, 811 заповідних урочищ, а також низка штучних об’єктів (ботанічних садів – 18, зоологічних парків – 7, дендрологічних парків – 19, парків пам’яток садово-паркового мистецтва – 89) – усього 4829 територій та об’єктів загальною площею 3,803 млн га, що становило 6,30 % від території країни, та один морський ботанічний заказник загальнодержавного значення “Філофорне поле Зернова” площею 402,5 тис. га [3].

Законом України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” та Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року, затвер-

дженою постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385, відповідно до міжнародних зобов'язань, узятих Україною в межах наближення стану до вкільля до стандартів Європейського Союзу, поставлено завдання у найближчі роки збільшити площу ПЗФ до 10–15 % від площі країни.

Однак, як виявляється, серед об'єктів, що вже входять у 6,3 % і мають природоохоронний статус, є території, де роботи зі збереження природного середовища й моніторингу не здійснюються.

Прикладом може слугувати унікальна територія – Трахтемирівський півострів, на якому згідно з державним кадастром територій і об'єктів ПЗФ України розміщується регіональний ландшафтний парк (РЛП) “Трахтемирів”. Об'єкт ПЗФ простягається на межі областей і належить як до Черкаської – 5 562,5 га, так і до Київської областей – 5 148,7 га [1]. Територія РЛП із загальною площею 10 711,2 га перебуває у віданні АТЗТ Аграрно-екологічного об'єднання “Трахтемирів”. Поруч із ним на півострові розміщується й історико-культурний заповідник “Трахтемирів” площею 590 га, що перебуває в розпорядженні Черкаської ОДА та яким опікується Міністерство культури й Національна академія наук.

І як буває в таких випадках – коли багато господарів, про територію ніхто не дбає. Так сталося, що площа, яку закріплено за РЛП “Трахтемирів” і якою керує АТЗТ Аграрно-екологічне об'єднання “Трахтемирів”, не має офіційного господаря, хоч і є в державному кадастрі двох областей, а дирекція історико-культурного заповідника “Трахтемирів” і рада б привести до ладу землі півострова та за законом не має права. Чому так склалось?

Для того, щоб зрозуміти сучасну ситуацію, потрібно трохи торкнутися історії питання.

Основна частина

Історія офіційно зареєстрованого заповідника розпочалася 1986 року. Тоді півострів Трахтемирів було визнано заповід-

ною територією площею 4 500 га, на якій розміщується 81 археологічна, 9 історичних та 9 природничих пам'яток. Серед історико-археологічних об'єктів – стоянка часів муст'єрської культури (120–130 тисяч років тому), Трахтемирівське скіфське городище, залишки храмів літописного Трахтемирівського монастиря, багатошарове поселення на горі Городки, а також козацький цвинтар у селі Трахтемирові.

Серед природних об'єктів на той час було виділено три геологічні пам'ятки:

1) “Веселий шпиль” – об'єкт площею 3,75 га, що розміщується у квадраті № 5 Григорівського лісництва за 350 м на схід від с. Трахтемирова, або гора “В'язники” – береговий уступ до водосховища (охоронний статус отримано 1979 р.). Це складка-підкид з відслоненнями глини і пісковиків середньої та верхньої юри і трахтемирівських пісковиків палеогену. Довжина ділянки – 750 м, висота уступу – 50 м.

2) “Канівська світа” – пам'ятка природи площею 2,1 га, що відслонюється за 300 м від колишнього с. Монастирка на горі “Костівщина”. Є береговим уступом водосховища завдовжки 350 м та заввишки 40–50 м – найліпший розріз канівської світи, має чотири горизонти (охоронний статус отримано 1979 р.).

3) “Костівщина” – пам'ятка природи площею 3 га у межах колишнього с. Монастирка. Являє собою розріз канівської світи заввишки 20–25 м, що добре зберігся на стінці яру та схилі гори Костівщина з боку Дніпра (охоронний статус отримано 1979 р.).

Три заповідні урочища:

1) “Великі валки” – площею 3 га, розміщується у квадраті № 3 Григорівського лісництва на північно-східній околиці с. Трахтемирова. Це ділянка зі старовинним валом, порослим ковилою волосистою (охоронний статус отримано 1979 р.).

2) “Григорівські горби” площею 5 га. Це ділянка між північною околицею с. Григорівки та Чернечим Яром, що простягається у квадраті № 22 Григорівського лісництва. Є найвищою точкою Канівських дислокацій. До складу цього запо-

відного урочища входять урочище “Чернече”, гори Лисуха та Свизір. Унікальні відслонення представлені трахтемирівськими жорновими пісковиками палеогену (20–50 м з фауною), четвертинними флювіогляціальними пісками та лесом і відкладами юри в Чернечому яру (охоронний статус отримано 1979 р.).

3) “Мушина гора” – заповідне урочище площею 5 га. Розміщується у квадраті № 5 Григорівського лісництва. Це ділянка цінного степу (охоронний статус отримано 1979 р.).

Також було виділено гідрологічну пам’ятку природи – “Рожина криниця” на території Канівського району Черкаської області, квадрат № 9 Бучацької виробничої ділянки, площею 5 га (охоронний статус отримано 1975 р.).

З-поміж нових, найцінніших у природному сенсі територій, які увійшли до складу заповідної зони, “Урочище Монастирок” площею 9,6 га. Воно розміщується за 2 км на південь від с. Бучача, трохи нижче за течією Дніпра від колишнього с. Монастирка. Берегова ділянка посічена ярами, у гирлі урочища – джерело. Цей яружний комплекс, що неподалік від берега Канівського водосховища, з окремими останцями борової тераси, які різко підіймаються над територією, створюючи своєрідний ландшафт, є унікальним, хоч і типовим для цієї місцевості.

Також на найпівнічнішій частині Зарубинецького мису півострова височіє відокремлена гора Батура, яка отримала свою назву на честь похованого тут козака Батури. На вершині збереглася його могила з великим кам’яним хрестом. З гори відкривається надзвичайно мальовничий краєвид на Канівське водосховище, м. Переяслав-Хмельницький і Канівські гори. Починаючи з цього місця, берегова лінія стрімко звертає на південь, аж до м. Канева. У стрімкому обривистому березі заввишки 30 м тут спостерігаються виходи пісків кварцових світло-сірих з лінзами й шарами трахтемирівських кварцитоподібних пісковиків потужністю до 2–3 м. Їхні брили нависають над самою водою та за-

нурюються у неї, надаючи відслоненню неповторного мальовничого вигляду. Усі ці площі потребують дбайливого збереження.

1994 року створено державний історико-культурний заповідник “Трахтемирів” (відповідно до рішення Черкаської обласної ради від 09.08.1994 № 3), до складу якого увійшла територія з пам’ятками археології, історії та природи. 1999 року до складу заповідника офіційно мали передати ще 8 територій та 88 об’єктів (усього на території заповідника нараховують 99 об’єктів). Але не склалося. Адже того ж року згідно з розпорядженням голови Черкаської ОДА площу заповідника урізали до 590 га.

Землі від Трахтемирова до Григорівки віддали в оренду Аграрно-екологічному об’єднанню “Трахтемирів” для створення регіонального ландшафтного парку. Заповідник з площею 590 га змістився в Бучак, а майже всі історико-культурні та інші пам’ятки залишилися на орендованій території (рис. 1).

РЛП місцевого значення “Трахтемирів” було оголошено рішенням Черкаської (№ 14-4 від 26.02.2000 р.) та Київської (№ 168-10-XXIII від 17.02.2000 р.) обласних рад. Саме тоді більшість територій державного історико-культурного заповідника реформували в єдиний у своєму роді зразок приватного Регіонального ландшафтного парку “Трахтемирів”, що офіційно діє з 15 травня 2000 р.

Створено його на землях господарств Григорівської сільської ради Канівського району Черкаської області та Мало-букринської і Грушевської сільських рад Миронівського району Київської області. Рішеннями обласних рад встановлено, що організацію та діяльність РЛП фінансує в повному обсязі власник – Акціонерне товариство закритого типу “Аграрно-екологічне об’єднання “Трахтемирів”, яке й виступило засновником парку [4].

Головними напрямками ведення господарства в межах території парку було передбачено рослинництво, тваринництво, а також лісове й мисливське господарства.

У березні 2000 року на замовлення АТЗТ “Аграрно-екологічне об’єднання “Трахтемирів” – (Договір № 14 від 22 березня 2000 р.) підготовлено Проект організації території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів і об’єктів регіонального ландшафтного парку “Трахтемирів”;

Запропонована структура РЛП мала забезпечити збереження особливо цінних природних, історико-культурних та геологічних пам’яток на цій території. Унікальний ландшафт, рідкісне біорізноманіття та цінні археологічні знахідки засвідчували потребу створити тут режим заповідності, але не повний, як практику-

ють, а комплексний, з огляду на інтереси тутешніх мешканців, що давав би змогу (з дотриманням відповідних екологічних вимог) здійснювати господарську діяльність на цій території. Ті, хто ухвалював рішення, були одностайні в думці, що зазначена форма сприятиме розв’язанню питань збереження цінних пам’яток природи й історії. Створення РЛП також дало б змогу без серйозних обмежень господарювати та розвивати міжнародний туризм і про-світницьку роботу.

Планів у власника РЛП було багато, зокрема розробити туристичні маршрути світового рівня до унікальних історичних, археологічних, природних і геологічних

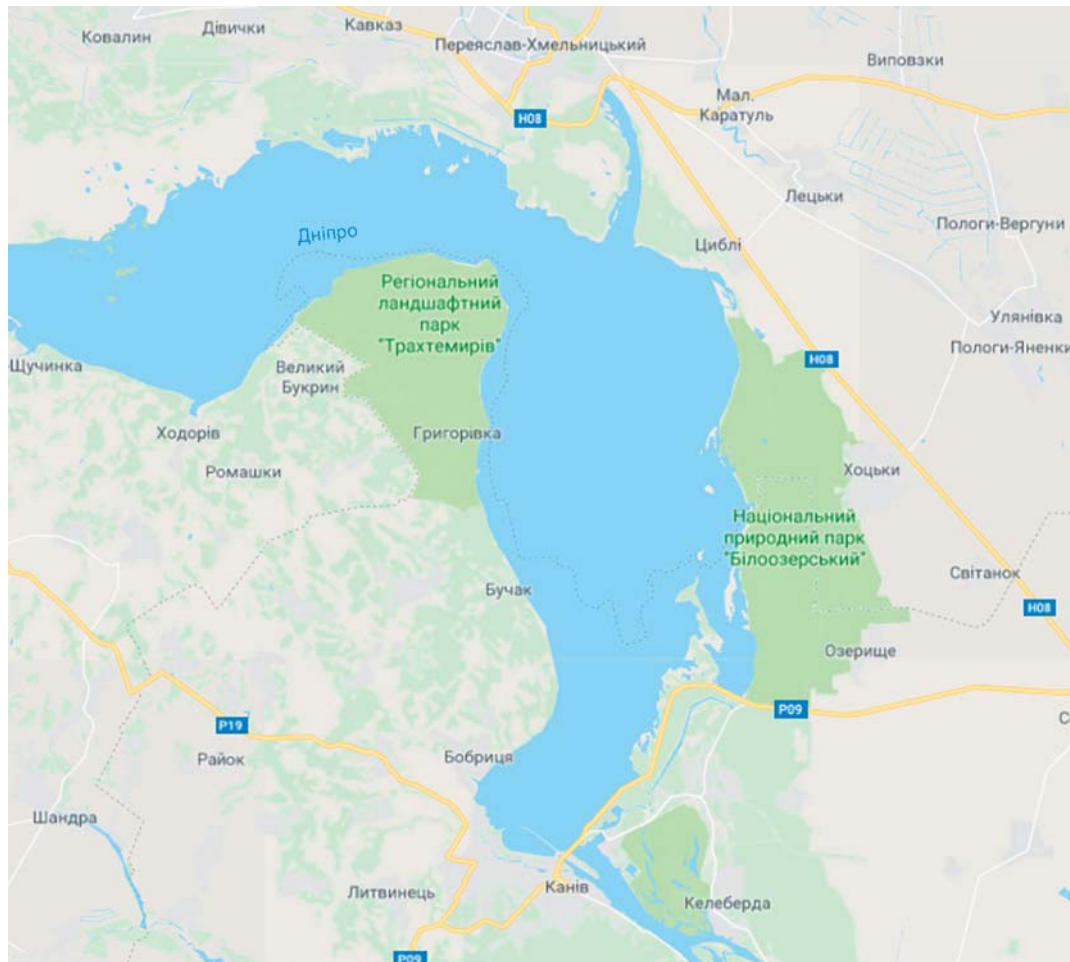

Рис. 1. Трахтемирівський півострів на карті

пам'яток, збудувати вольєри для тварин, які переселяються в РЛП, навіть було закуплено лані в ліпших мисливських господарствах Європи, створено ферми зі штучного відтворення мисливських тварин. На степових схилах було розпочато висадження карпатських буків, смерек, їстівного каштана, волоських горіхів і багато іншого (фото 1, 2). Але знову не судилося.

Під виглядом охорони природно-заповідного об'єкта "Трахтемирів" стрімко перетворювався на приватне мисливське господарство, в якому грубо нехтували закономірностями розвитку природних систем. "Сильні світу цього" використовували природоохоронну територію для відпочинку й полювання. Замість готельного комплексу й туристичного центру (як закладено в Проекті) на схилах півострова звели палац, що прозвали "Мисливським будиночком", вертолiтний майданчик, мисливські вишки. На водосховищі поблизу берега чергував охоронний катер. На територію нікого не пускали, навіть тутешніх селян.

2009 року було зроблено спробу приєднати частину РЛП "Трахтемирів" до Канівського природного заповідника, розміщеного лише за 10 км на південний схід від півострова та покликаного охороняти еталонні екосистеми цієї частини України. Обґрунтувань для цього було досить. За перший рік біологічних досліджень у РЛП було виявлено 39 видів

рідкісних тварин. З них 25 видів занесено до Червоної книги України; 4 види належать до Європейського Червоного списку тварин і рослин. Зокрема, відкрито новий вид гриба роду Гельвела, який дістав назву "Зморщок Слоневського" (*Morchella Slo-nevskyi*), а багато видів рослин та тварин півострова виявилися ендеміками й на території сучасного Канівського природно-заповідника не представлені. Утім, розширити його територію на той час так і не вдалося.

Отже, нині є дві охоронні території "Трахтемирів": Перша – приватний РЛП місцевого значення, яким нині ніхто не опікується. Парк охоплює 10711,2 га землі у двох областях, власник (за державним кадастром ПЗФ) – АТЗТ "Аграрно-екологічне об'єднання Трахтемирів" (директор – Андрій Слоневський, за даними інтернет-ресурсу [5]) (фото 3).

Друга – державний історико-культурний заповідник на території площею 590 га землі. Власник – Міністерство культури і Національна академія наук (директор – Тарас Миколайович Теліженко).

Екологічний моніторинг стану частини території РЛП "Трахтемирів" дає змогу окреслити такі проблеми, які надалі можуть мати незворотні наслідки.

Як було зазначено в проектній документації, ліси РЛП "Трахтемирів" мають високе природоохоронне значення. За походженням їх можна розділити на дві групи. До першої належать природні

Фото 1, 2. Їстівний каштан

Фото 3. Початок “охоронної” території

ліси, до другої – штучні насадження. Останні за площею переважають. Найціннішими в ботанічному та природоохоронному аспекті є природні широколистяні ліси. Однак з огляду на багатовікове антропогенне навантаження на природні екосистеми, вони мають переважно антропогенно-природний характер. З-поміж лісів цієї групи найпоширенішими на території парку є грабові ліси, розміщені видовженими масивами по дну та схилах глибоких ярів. Ці лісові масиви є антропогенно зміненими залишками мішаних дубових лісів, які колись охоплювали тут чималі площі. Про це свідчать окремі дерева столітніх дубів та липи серцелистої, які поодинокі трапляються (фото 4). Найціннішими є грабові ліси з домінуванням у трав'яному покриві ведмежої цибулі – виду, який занесено до “Червоної книги України” (1996). У грабових лісах трапляються й інші рідкісні види рослин України – лілія лісова та пролісок білосніжний. Вербові ліси поширені вузькою, переривчастою смугою на низьких заплавах ділянках. У кількох місцях (поблизу сіл Малий Букрин та Трахтемирів, колишнього с. Зарубинці) збереглися окремі екземпляри або невеликі ділянки старих верб, які через свій граничний вік та зміни гідрологічного режиму швидко відмирають. Молоді вільхові ліси трапляються на найвологіших ділянках заплави Дніпра та в зниженій долині малої річки, що протікає між селами Великий і Малий Букрин [7].

Фото 4. Сторічні дерева півострова

Останні спостереження вказують на те, що відповідно до “Санітарних правил у лісах України” (які затвердив Кабінет Міністрів України постановою від 27 липня 1995 р. № 555), “Правил поліпшення якісного складу лісів” (затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 724) і “Порядку спеціального використання лісових ресурсів” (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. № 761), у межах природоохоронних територій не проводять вибіркового санітарного вирубування, а також не очищують ліс від мертвої деревини. Дерева падають від буревіїв і навкруги нездоланні хащі (фото 5, 6, 7).

Високий ступінь захищеності території РЛП завдяки густій мережі ярів і балок, висока їхня лісистість, нормальна кормова база зумовлюють збільшення погolv'я диких тварин (кабанів, косуль, зайців-русаків). У межах РЛП також поселився й бобер (фото 8). Однак високе погolv'я кабанів є небезпечним для ландшафтів

РЛП. Вони розорюють трав'яний покрив, що спричиняє знищення дернини, сприяє вітровій ерозії та яроутворенню, призводить до деградації земель, зсувів і завдає непоправної шкоди нетривким екосистемам парку (фото 9, 10). З огляду на склад ґрунтів і аридизацію клімату, очікуваний результат цього – *дестабілізація екосистеми півострова*.

Підсумки

Отже, щодо майбутнього РЛП “Трахтемирів” обговорюють різні ідеї. Одна з них – створення Національного природного парку (НПП) “Середньодніпровський”, який мав би взяти під охорону землі від Холодного яру до Трахтемирова й об'єднати лівий і правий береги водосховища. НПП є природоохоронними, рекреаційними, культурно-освітніми, науково-дослідними установами, які створюють для збереження, відтворення й ефективного використання природних комплексів та об'єктів, що мають особливу природоохо-

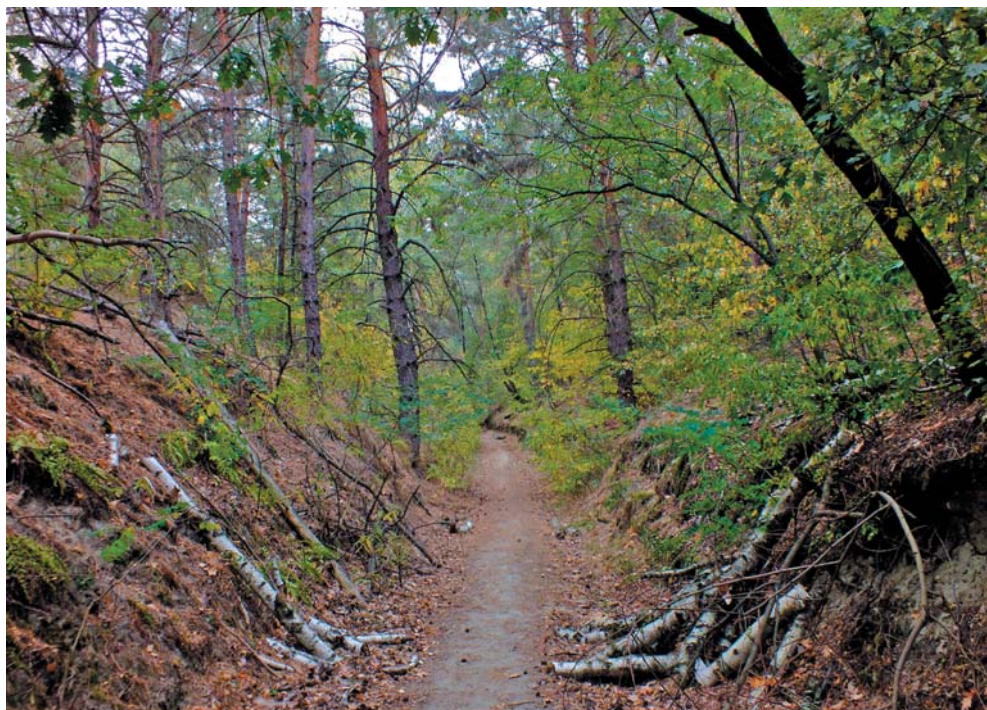

Фото 5. Ліс, який ніхто не розчищає

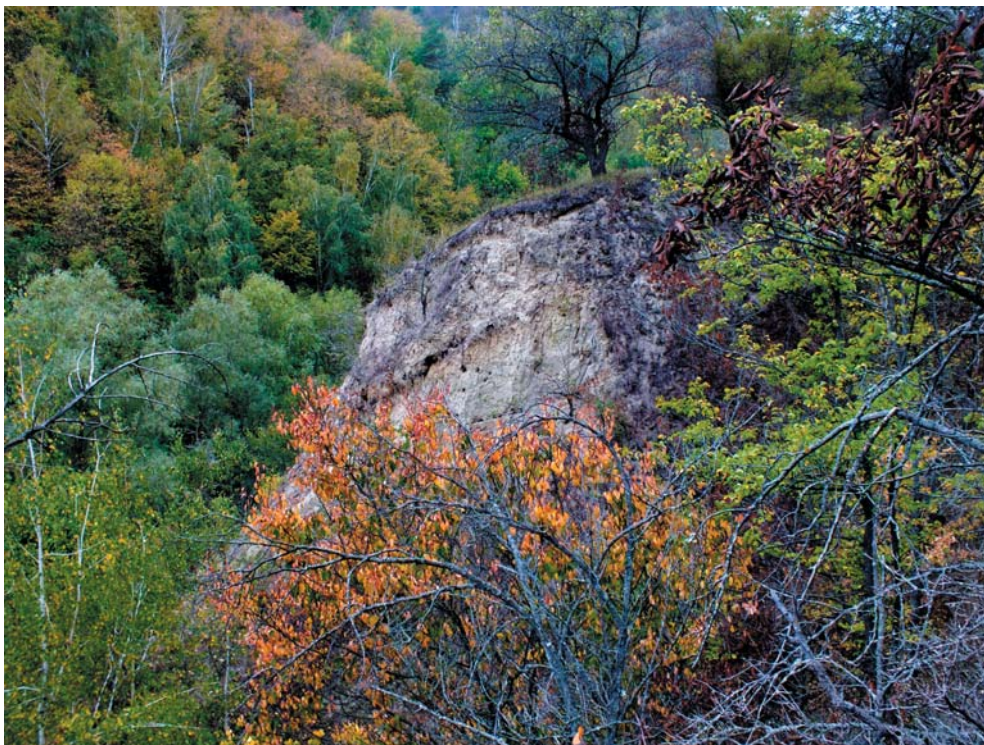

Фото 6, 7. Нездоланні хащі

Фото 8. “Сліди” бобра

ронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність. Серед головних завдань НПП – збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об’єктів; створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших різновидів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об’єктів. Для цього можна було б використати наявну інфраструктуру РЛП. Однак у реальність створення НПП на території півострова мало хто вірить.

Очільники ж Державного історико-культурного заповідника “Трахтемирів” також прагнуть його розширити і намагаються впорядкувати ситуацію із заповідником згідно з вимогами законодавства України. Вони сподіваються на підтримку прокуратури в отриманні належних йому земель, які мали приєднати до історико-

Фото 9, 10. Кабани пройшли

культурного заповідника ще 1999 року. І це, мабуть, теж було б слушно.

Зважаючи на потребу збереження унікальних природних, історико-культурних і археологічних об'єктів, безумовно, Трахтемирівський півострів загалом має отримати статус природно-заповідної території загальнодержавного значення. Для цього пропонуємо підвищити статус охоронних територій РЛП до Національного природного парку з окремими заповідними урочищами. І в цей НПП уже увійде Державний історико-культурний заповідник “Трахтемирів” зі своїми археологічними, історичними й природними пам'ятками [6].

Проте, вже тепер, згідно з чинним законодавством України, можна в межах РЛП “Трахтемирів” створити геологічний парк “Трахтемирівські гори”, який об'єднав би Канівські гляціодислокації півострова та відслонення поблизу Канівського природного заповідника. Місцевість ця унікальна за своєю геологічною будовою, мальовнича, гарна, прекрасна як зона відпочинку. Район уже відомий в літературі як “Канів-

ські гляціодислокації” [2]. Можна створити до цікавих відслонень туристичні маршрути з гарним геологічним описом, в яких би водночас було згадано і про наявні поруч історичні та культурні об'єкти, як це і планували колись у проекті розвитку під час заснування РЛП. Поліпшення й розширення засобів охорони, облаштування й оформлення всіх об'єктів пояснювальними щитами також сприятиме їхній популяризації та збереженню, як і багато іншого, що було колись заплановано, але не зроблено.

Крім того, треба заснувати мережу музейних експозицій просто неба і меморіальний музей “Козацьке кладовище” (фото 11). Це дуже гарно вписується у створення на території парку зони регульованої рекреації, як було передбачено проектом розвитку РЛП. На жаль, мало що із запланованого проектом здійснено. І хоч РЛП “Трахтемирів” перебуває на обліку в Державному кадастрі двох областей – Київської та Черкаської, йому як природоохоронній структурі явно бракує належних дій з догляду за його

Фото 11. Козацький цвинтар

територіями – бракує Господаря. Міністерству екології та природних ресурсів України варто відновити розумний контроль природоохоронної діяльності

на цій території. Потрібно повернути цю землю в державну власність і знайти зацікавлених у розвитку території інвесторів, до того ж негайно (фото 12).

Фото 12. Місцеві краєвиди

ЛІТЕРАТУРА

1. Безвинний В. П., Бобров О. Б., Ващенко В. А., Циба М. М. та ін. Геологічні пам'ятки України. У 4 т. – Київ: ДІА, 2007. – С. 308–319.

2. Державна геологічна карта України. Масштаб 1:200 000. Центральноукраїнська серія. Аркуш М-36-XX (Корсунь-Шевченківський). – Київ: Державна служба геології та надр України, Державне підприємство “Українська геологічна компанія”, 2012. – 165 с. Автори: М. М. Циба (відповідальний виконавець), Г. А. Санкіна, В. Г. Думенко, А. К. Скобельська, М. В. Мокієць. – Київ, 2012.

3. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду України станом на 01.01.2013. <http://data.gov.ua/passport/601091-00-d619-4e9a-aa48-2caf4de0d629>

4. Енциклопедія історії України. Трахтемирів <http://www.m-zharkikh.name/uk/History/Encyclopedia/Traxtemyryv/1Var.html>

5. Мисливство і рибальство в Україні (тематичний збірник) 2006/Лісомисливське господарство “Трахтемирівське” – голова правління – Слоневський А. П. <http://who-is-who.ua/main/page/hunting2006/46/159>

6. Петрошенко В. О., Максимов Є. В. Трахтемирів: Подорож у давнину. – К., 2000. – 102 с.

7. Регіональний ландшафтний парк “Трахтемирівський” – К.: В-во АТЗТ “АЕО Трахтемирів”, 2000. – 15 с.

REFERENCES

1. Bezvynnyi V. P., Bobrov O. B., Vashchenko V. A., Tsyba M. M. et al. Geological Landmarks of Ukraine in 4 volumes. – Kyiv: DIA, 2007. – P. 308–319. (In Ukrainian).

2. State geological map of Ukraine. Scale 1:200 000. Central Ukrainian series. The letter M-36-XX (Korsun-Shevchenkivskiy). – Kyiv: Derzhavna sluzhba heolohii ta nadr Ukrainy,

Derzhavne pidpriumstvo "Ukrainska heolohichna kompaniia"; 2012. – 165 p. The authors: M. M. Tsyba (responsible executor), H. A. Sankina, V. H. Dumenko, A. K. Skobelska, M. V. Mokiets. – Kyiv, 2012. (In Ukrainian).

3. State cadastre of territories and objects of the nature reserve fund of Ukraine as of 01.01.2013. <http://data.gov.ua/passport/60109100-d619-4e9a-aa48-2caf4de0d629> (In Ukrainian).

4. Encyclopedia of the History of Ukraine. Trakhtemyriv

<http://www.m-zharkikh.name/uk/History/Encyclopedia/Trakhtemyriv/1Var.html> (In Ukrainian).

5. Hunting and fishing in Ukraine (thematic collection) 2006/Forestry farm "Trakhtemirovskoe" – Chairman of the Board – Slonevskiy A. P. <http://who-is-who.ua/main/page/hunting2006/46/159> (In Ukrainian).

6. Petrosenko V. O., Maksimov E. V. Trakhtemyriv: Travel in antiquity. – Kyiv, 2000. – 102 p. (In Ukrainian).

7. Trakhtemyrivskiy Regional Landscape Park. – Kyiv: Vyd-vo ATZT AEO Trakhtemyriv, 2000. – 15 p. (In Ukrainian).

Рукопис отримано 3.01.2018.

Е. И. Деревская, Национальный университет "Киево-Могилянская академия", zimkakatya@gmail.com, ORCID-0000-0002-7839-9942,

О. М. Пилипчук, Украинский государственный геологоразведочный институт, nikaasl@gmail.com, ORCID-0000-0002-7108-7567

ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКА "ТРАХТЕМИРОВ"

Региональный ландшафтный парк "Трахтемиров" – уникальная территория на границе Киевской и Черкасской областей, расположенная на полуострове Трахтемиров.

В статье анализируется современное состояние территории, освещается история создания ландшафтного парка и его упадка, предлагаются варианты восстановления площади природоохранных зон и рассматриваются перспективы их развития. Также описывается экологическое состояние полуострова, его историко-археологическая природная ценность. Территория РЛП "Трахтемиров" богата и на геологические памятники. Некоторые из них упоминаются в данной статье. Все геологические памятники имеют большое научное значение.

Ключевые слова: Трахтемиров, памятник природы, региональный ландшафтный парк, геопарк, экосистема.

Е. I. Derevskaia, National university of "Kyiv-Mohyla Academy", zimkakatya@gmail.com, ORCID-0000-0002-7839-9942,

О. М. Pylypchuk, Ukrainian State Geological Research Institute, nikaasl@gmail.com, ORCID-0000-0002-7108-7567

ECOLOGICAL STATE AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL LANDSCAPE PARK "TRAKHTEMYRIV"

Regional landscape park "Trakhtemyriv" – is an unique territory boarding Kyivska and Cherkaska region, which is placed on the pen. Trakhtemyriv.

In this article showing current territory status, history of creating of the landscape park and its decline, considering ways of restoration and growth of the region. Also showing ecological state of the peninsula, it's historical and archaeological value.

The territory of the regional landscape park "Trakhtemyriv" is also rich in geological landmarks. All geological landmarks are of essential scientific value.

Ecological conditions are suitable showing in article. Often legally the objects as geological landmark are not defined yet. Further geological studies are suggested to be continued in the area of the regional landscape park "Trakhtemyriv" aiming definition of geological landmarks of this unique territory.

Keywords: Trakhtemyriv, Landmarks, Regional Landscape Park, geopark, ecosystem.